

Besiktningssprotokoll för Windows-dator

Utförd av _____ och it-handledare _____

Märke och modell _____ Ort och datum _____

Bedömning				Beskrivning	Anmärkning
	✓	—	✗		
1	☐	☐	☐	Uppstart av datorn tar högst 2 minuter och efter det observeras inte långsamhet.	
2	☐	☐	☐	Inga program och tjänster som inte används startar automatiskt.	
3	☐	☐	☐	Operativsystemet är Windows 10 eller Windows 11.	
4	☐	☐	☐	Datorn har minst 8 GB arbetsminne (4 GB räcker för Windows 10 om punkt 1 ok).	
5	☐	☐	☐	Datorns processor är Intel i3 eller AMD Ryzen 3 eller bättre (eller Intel Celeron (eller Pentium) eller AMD Athlon om punkt 1 ok).	
6	☐	☐	☐	Datorn har minst 256 GB hårddisk av typ SSD (eller icke-SSD om 1 ok) (eller 128 GB om 7 ok).	
7	☐	☐	☐	Minst 35 GB ledigt utrymme på hårddisken (efter diskrensning).	
8	☐	☐	☐	Uppdateringar har installerats inom de senaste 2 veckorna.	
9	☐	☐	☐	Windows säkerhetsprogram visar grönt, eventuellt avgiftsbelagt visar även allt ok. Inga gratisversioner. Snabbgenomsökning visar ok.	
10	☐	☐	☐	Windows hälsokontroll visar allt grönt.	
11	☐	☐	☐	Viktigt innehåll är säkerhetskopierat på lämpligt sätt, tex. sticka, extern disk eller moln. OneDrive ska ha minst 2GB ledigt utrymme.	
12	☐	☐	☐	Användaren har olika och tillräckligt långa lösenord för alla tjänster som används och de är tryggt förvar. Två-faktorautentisering används där det går.	
13	☐	☐	☐	Användarens e-post och nuvarande lösenord finns inte bland läckta lösenord.	
14	☐	☐	☐	Användaren känner till nätfiske och trygg användning av bank och e-tjänster.	
15	☐	☐	☐	Övrigt att notera?	

Besiktning sker tillsammans med en it-handledare och det rekommenderas att man följer handledningsprincipen där den handledda är den som gör och it-handledaren sitter bredvid.

1. Tiden räknas från avstängt läge tills skrivbordet blivit synligt och alla program-ikoner dykt upp i aktivitetsfältet. En faktor som inverkar är om hårddisken är av typen SSD eller roterande hårddisk (som inte rekommenderas). Även arbetsminnet och processorn påverkar, men kanske mera vilka program som startar automatiskt. En ny dator ska helst starta på under 1 minut, men med tiden saktar de flesta datorer ner i takt med att det samlas program och information på dem. Ett program som Ccleaner som rensar datorn kan med fördel användas för städning (gratisversionen räcker).
2. En genomgång tillsammans med användaren av vilka program som startar automatiskt rekommenderas som del av besiktningen, de flesta kan man med fördel ställa in så att de startar först då de behövs, speciellt om punkt 1 inte uppfylls eller ligger nära gränsvärdet. Mera avancerat är att också se på tjänster. Program som inte alls används kan tom. ibland avinstalleras helt.
3. Windows 11 är senaste versionen och den som rekommenderas. Inte alla datorer får den även om de annars är relativt nya och bra. Windows 10 har bäst före datumet 14.10.2025 då uppdateringarna upphör. Äldre versioner av Windows rekommenderas inte längre.
4. Arbetsminnet ska vara 8 GB men om ingen långsamhet identifieras är 4 GB godkänt.
5. Processorn rekommenderas vara minst i3 för Intel och 3 för AMD, om inga prestandaproblem förekommer så brukar Intel Celeron (eller Pentium) eller AMD Athlon processor vara tillräckliga.
6. Hårddisken ska helst vara 256 GB men om följande punkt uppfylls kan 128 GB godkännas.
7. Microsoft rekommenderar 15 % ledigt utrymme för att allt ska fungera men upp till 32GB för att klara stora uppdateringar. 35 GB är därför kravet för att i normal användning klara ca 1 års tillväxt. För livslängden på disken sägs det att 50% är optimalt. Diskrensning kan köras först och en analys av vad som eventuellt fyller disken kan vid behov göras via inställningarna.
8. Om datorn har varit igång och har haft internetuppkoppling (utanför eventuella aktiva timmar) borde den ha sökt och installerat uppdateringar inom ett dygn. Om de inte installerats kan det bero på att datorn inte varit påslagen eller att uppdatering har misslyckats.
9. Windows eget säkerhetsprogram kan visa gult för icke-kritiska rekommendationer, det är ändå bäst är att klicka genom förslagen och tacka ja eller nej för att slippa dem och få den att visa allt grönt. Gratisversioner av virusprogram rekommenderas inte, de tillför inte någon nytta utan tvärtom leder de till nackdelar som reklam och onödiga popup-fönster.
10. Om du inte har datorhälsokontroll installerad kan du installera den genom att gå till adressen <https://aka.ms/GetPCHHealthCheckApp>.
11. Säkerhetskopiering kan ske till molnet, till en sticka eller extern hårddisk, utskrift till papper eller gällande foton till papperskopior eller fotoböcker. Texter kan även säkerhetskopieras genom att sända till sin egen eller någon annans e-post. Om OneDrive används bör man uppskatta att utrymmet räcker för ca. ett år framåt, 2 GB borde räcka för vanlig användning men en uppskattning på basen av vad som finns på molnet och hur det förväntas öka är ännu bättre.
12. Användaren behöver inte uppvisa eller ha med sina lösenord utan i diskussion berätta att de är unika och tillräckligt långa och svåra. Det rekommenderas att skriva upp i tex. ett häfte som förvaras tryggt eller lösenordshanterare (även webbläsarens hanterare är ok). Att spara lösenorden i en fil på datorn kan vara en risk och lösa lappar är svåra att hantera. Alla tjänster som erbjuder två-faktorautentisering rekommenderas vara inställda att använda det.
13. Använd tex. <https://www.f-secure.com/fi/home/free-tools/identity-theft-checker> eller <https://haveibeenpwned.com/> Det är inte ovanligt att man förekommer i läckorna, men används lösenordet ännu eller på någon annan tjänst är det skäl att byta så fort som möjligt.
14. Visa tex. exempel på nätfiske och fråga "vad skulle du göra?" som beskrivs i manualen.
15. Övrigt kan vara datorns allmänintryck, förekommer konstiga ljud, ser det ut att vara damm eller smuts som borde putsas på lämpligt sätt? Har användaren nåt som den funderar på om det är ok?

Läs mera i manualen på <https://spfpension.fi/it-besiktning>